

ปัจจัยมบทว่าด้วยพระเมี่ยมข้าว

ในบรรดาภาษาอกรประเภทต่าง ๆ ที่มีการสัดเก็บในเมืองไทย ภาษาประเภทที่มีการกล่าวขวัญ ถกเถียง และศึกษากันมากที่สุด ก็คือ พระเมี่ยมข้าว รายงานวิจัยนี้ ได้สำรวจงานวิชาการที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 321 รายการ ดังรายชื่อปรากฏในบรรณานุกรมท้ายรายงานวิจัยนี้ กระนั้นก็ตาม ข้อถกเถียงเกี่ยวกับพระเมี่ยมข้าวหลายต่อหลายประเด็น จนบัดนี้ก็ยังไม่สามารถหาข้อยุติอันแน่นอนได้ ในปี 2508 Wagner and Tongpan (1965 : 202) แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

"... เมื่อข้าพเจ้าได้อินชื่อพระเมี่ยมข้าวครั้งแรกนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นของดี แต่เมื่อทำงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า เราควรยกเลิกการสัดเก็บพระเมี่ยมข้าว แต่ภายหลังจากการทำงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหนึ่งปี ข้าพเจ้ามีความรู้สึกอย่างตื้นตันว่า เราจำเป็นต้องมีการวิจัยเรื่องนี้อีก ..."

บัดนี้ เวลาได้ล่วงเลยมา 20 ปีเศษ การศึกษาและวิจัยเรื่องพระเมี่ยมข้าวได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นอันมาก พรหมแดนแห่งความรู้ในเรื่องนี้ได้ขยายขอบเขตออกไปอีกไม่น้อย แต่กระนั้นก็ตาม อริชาในเรื่องนี้ในบางแง่มุมก็ยังคงดำรงอยู่ อริชาดังกล่าวนี้โดยพื้นฐานแล้ว เกิดจากข้อจำกัดของเศรษฐศาสตร์ในการนำระเบียบวิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ (scientific method) มาใช้ศึกษาปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม

เราทราบแน่ชัดว่า ชาวนาไทยมีพฤติกรรมอันสนองต่อสิ่งลู่จูงใจด้านราคา แต่เราไม่ทราบแน่ชัดว่า ขนาดของการสนองตอบดังกล่าวนี้มีมานานเพียงใด เช่นเดียวกับที่เราทราบว่า ชาวนามีส่วนรับภาระพระเมี่ยมข้าว แต่เราไม่ทราบแน่ชัดว่า ชาวนารับภาระดังกล่าวนี้มานานเพียงใด เครื่องมือการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์มีข้อจำกัดในการวัดพฤติกรรมของมนุษย์

และในการวัดผลกระทบที่ตกแก่สังคม หากยังไม่มีมาตรการพัฒนาเครื่องมือการวิเคราะห์อย่างชนิดที่เรียกได้ว่าเป็นการปฏิวัติ ถึงจะมีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องฟรีเฟรมยาวอีกมากมายเพียงใด ผลการศึกษาวิจัยเหล่านั้นก็ยังคงเป็นที่รับรู้เช่นเดิม เชื้อครั้งใหม่ เชื้อครั้งอยู่เช่นเดิม

เราได้เห็นแล้วว่า ผลการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่ให้ข้อสรุปแตกต่างกันนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าช่วงเวลาการศึกษาแตกต่างกัน ข้อมูลที่ใช้แตกต่างกัน และระเบียบวิธีการศึกษาแตกต่างกัน นักเศรษฐศาสตร์ยังคงใช้เวลาอีกมากในการพัฒนาระเบียบและเทคนิควิธีการศึกษาให้ใกล้เคียงกับระเบียบวิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ ในสภาพการณ์ของเศรษฐศาสตร์ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การเลือกเครื่องมือการวิเคราะห์และเทคนิคการประมาณการนับเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญ แต่เมื่อเราถามว่า อะไรคือเครื่องมือการวิเคราะห์ที่ดีที่สุด และอะไรคือเทคนิคการประมาณการที่ดีที่สุด เรามีอาจมีคำตอบที่แน่ชัดได้ เครื่องมือการวิเคราะห์และเทคนิคการประมาณการแต่ละประเภทมีความเหมาะสมที่จะใช้ในบางสถานการณ์ และไม่เหมาะที่จะใช้ในบางสถานการณ์ด้วยเหตุนี้เอง เราจึงได้พบว่าการเลือกใช้เครื่องมือการวิเคราะห์และเทคนิคการประมาณการกันอย่างหลากหลาย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุพื้นฐานที่ทำให้ผลการวิเคราะห์แตกต่างกัน

แต่แม้ว่าเราจะเลือกใช้เครื่องมือการวิเคราะห์และเทคนิคการประมาณการประเภทเดียวกัน แต่ผลการศึกษาอาจแตกต่างกัน หากช่วงเวลาการศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเหตุว่าสรรพสิ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มนุษย์และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ดังนั้นจึงมีใจเรื่องน่าประหลาดใจที่ได้พบว่า ผลการวิจัยให้คำตอบที่แตกต่างกัน ปัญหาพื้นฐานมีอยู่แต่เพียงว่า เครื่องมือการวิเคราะห์และเทคนิคการประมาณการที่เลือกใช้สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์และสังคมได้อย่างเที่ยงตรงหรือไม่

ความแตกต่างในด้านข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา นับว่ามีความสำคัญอยู่ไม่น้อย โดยทั่วไปแล้ว เราย่อมคาดหวังว่า งานวิจัยการที่เลือกช่วงเวลาในการศึกษาช่วงเดียวกันควรจะใช้ข้อมูลในการศึกษาต้องตรงกัน แต่การกล่าวได้เป็นเช่นนั้นไม่ เราได้พบว่า ข้อมูลปริมาณข่าวล่งออกกิติ และข้อมูลมูลค่าข่าวล่งออกกิติ ตามที่ปรากฏในงานวิจัยการต่าง ๆ มิได้ตรงกัน ทั้ง ๆ ที่

เป็นข้อมูลของปีเดียวกัน ดังนั้น การจัดทำคลังข้อมูลสถิติว่าด้วยข้าวจึงเป็นโครงการที่ควรแก่การส่งเสริม ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักเศรษฐศาสตร์ว่า ข้อมูลพื้นฐานที่การเพาะปลูกข้าว ข้อมูลปริมาณข้าวที่ผลิตได้ และข้อมูลราคาข้าว เป็นข้อมูลที่มีปัญหามาก

การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ว่าด้วยนโยบายข้าว ดังเช่นเรื่องพัฒนาการของนโยบายการผลิตและการค้าข้าว พ.ศ. 2398 - 2488 กำเนิดและพัฒนาการของนโยบายพรีเมียมข้าว และทัศนะของผู้บริหารนโยบายเศรษฐกิจเกี่ยวกับพรีเมียมข้าว นับเป็นเรื่องซึ่งควรได้รับการส่งเสริมให้มีการศึกษาขุดเจาะลึกต่อไป

สำหรับการศึกษาประเด็นอื่น ๆ เกี่ยวกับพรีเมียมข้าวนั้น ได้กล่าวสรุปไว้ในแต่ลบลแล้ว จึงไม่ขอก้าวซ้ำในที่นี้

THAMMASAT UNIVERSITY
สำนักหอสมุด